

Foaia Diecezană

Organul eparhiei ortodoxe române a Caransebeșului

<p>Prețul abonamentului:</p> <p>Pe un an 240 Lei Pe jumătate de an 120 Lei Pe un pătrar de an 60 Lei Un număr 5 Lei Pentru străinătate pe un an . . . 300 Lei</p>	<p>APARE DUMINECA</p> <p>Manuscrisele nu se înapoiază și se adresează redacțiunii „Foaia Diecezană”, iar banii pentru abonamente și inserațiuni se trimit administrațiunii „Tipografia și Librăria Diecezană” în Caransebeș.</p>	<p>Prețul inserțiunilor:</p> <p>Pentru publicațiuni oficiale, concurse, edicte etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte 120 Lei, până la 200 de cuvinte 180 Lei, de aci în sus 200 Lei</p>
--	---	--

Recunoștință profesorului Antoniu Sequens.

Prevederii notorie a în Domnul adormitului nostru episcop înaintemergător, Ioan, este a se atribui aplicarea unei puteri didactice la „Institutul teologic-pedagogic diecezan” de pe vremuri, pentru a propune la acel institut pe lângă muzica vocală și pe cea instrumentală.

Sortii au căzut pe tinerul profesor de muzică, Antoniu Sequens.

Antoniu Sequens, născut la anul 1865 în orașelul industrial Chotěbor din Cehoslovacia, arătând din tinereță vocațiune pentru muzică, se înscrie la conservatorul din Praga, unde se distinge prin talentul și sânguința sa.

Terminând studiul este angajat de „regens chori” la catedrala din Cattaro. Acolo intră în funcțiune în anul 1885. După doi ani trece la Macarsca.

Din țara însoțită a litoralului dalmatin vine la Caransebeș în 1 Februarie 1888.

În Banat n'aude decât cântece și iar cântece. Apoi vede învârtindu-se jocuri de țărani îmbrăcați sărbătorește, la țivlurile atâtaoare ale clarinetului, însoțite de prestația contrașilor cu vioara proptită în bărbie, precum și de glasul adâncit al bombardonului, în frunte cu trompeta de alamă, care neconținut difuză melodii, când de duioșie, când de veselie.

Bineprimit și înconjurat de atmosfera ușoară a melodiilor, profesorul Sequens se aclimatizează în curând, simțându-se ca la el acasă.

În relativ scurtă vreme învață la perfecție să vorbească și să scrie românește cu toate că pe vremea aceea regimul era maghiar, pentru care regim, sufocant de libertate națională, tinerul profesor n'a arătat nici când vre-o simpatie.

Pe lângă că în cele două secții ale institutului nostru confesional propunea teoria muzi-

cei, înființează o orchestră a studenților. În biserica catedrală făcea pe dirigintele corului bisericesc, iar în viața socială, înviorată de conștiința națională, era sufletul concertelor, ce se perindau.

În orele libere și de inspirație se avântă la compoziții proprii, cari răspândindu-se, numele lui devine cunoscut nu numai în Banat, ci și peste hotare.

Compozițiile sale nu se mărginesc la coruri religioase, cântate la slujbele dumnezești, ci cuprind și cântece lumești, brodate pe motive culese din miezul fraged și melodos al sufletului românesc.

Faptul acesta îl înalță tot mai mult în fața publicului iubitor de muzică al Banatului nostru, în care Banat e multă armonie și pricepere muzicală, dar în același timp atâta disharmonie socială.

Pe urma muzicei, pe care o cultivă, și a compozițiilor, pe cari le alcătuiește, sufletul său se contopește încet-încet cu sufletul nostru românesc.

Așa i-a devenit Banatul a doua patrie, simțându-se bine în acest mediu vecinic surăzător de acordurile muzicale.

Fiind profesorul Sequens pătruns până în ultima sa fibră de sentimentul național, în jurul acestui sentiment și-a împletit activitatea profesională de toată vremea, cât a stat fie la catedră, fie cu bagheta la locul de dirigior.

De sub mâna sa măeastră eșiră și pianiste binepregătite din elita societății noastre, cari foste eleve își aduc cu recunoștință aminte de profesorul lor, care le-a introdus în tainele muzicei clasice a lui Mozart, Beethoven, Chopin și alții.

Pe urma felului de a fi și a succesei repurtate în lumea muzicală devine de o potrivă de popular la țărani și intelectuali.

După câte o executare muzicală ireproșabilă în biserica catedrală îi mulțumea bătrânul

episcop Ioan, cinstându-l cu stânga, ca să nu știe dreapta, pentru a-l încuraja.

Alături de profesorul Antoniu Sequens a stat soția sa credincioasă, de origine din o familie aleasă, care a împărțit cu soțul ei soarta și la bine și la rău.

Trecând la pensie, profesorul Sequens s'a retras din învălmășeala vieții, trăind în cercul restrâns al prietenilor și stimătorilor săi.

Fiind încă în viață a destinat împreună cu soția sa câteva sute de mii lei pentru scopuri culturale și de binefacere, lăsând ei banii în administrarea unor instituțiuni românești. Totdeodată au dispus, ca dărnicia lor să continue după ce vor trece la cele vecinice.

Prin ținuta aceasta laudabilă de a veni instituțiilor românești încă în viață întru ajutor măestru Sequens a arătat că nu este ca alții, omul vorbelor, ci al faptelor, ceea ce îl înalță pe pedestalul, pe care el însuși și l-a dăltuit prin muncă neîntreruptă.

Providența divină să le prelungească ambilor cititori firul vieții, servindu-le drept mângâiere la bătrânețe, că sunt împărțâșiți de stima, pe care toți oamenii de bine li-o păstrează.

Mai zilele trecute a caracterizat un conferențiar pe bănațeni în așa chip, că ei în vremea asupririi maghiare din cântece au făurit arme și au turnat tunuri, acoperite sub flori, accentuând, că bănațenii n'au purtat puștoluri la brâu, ci flautul și trâmbița sub șubă.

În mediul creat de acești cântăreți, flautiști și trâmbițași au executat profesorul Antoniu Sequens cu măestrie și demnitate melodia curată, piesa de rezistență națională pe claviatura sentimentală a vieții noastre românești.

El, cel născut în țara lui Dvorak, Smetana și Nedbal, presară neîntrerupt melodii fermecătoare pe calea îndreptată spre izbânda unirei românești.

Datori suntem deci să ne închinăm în fața activității sale rodnice, considerându-l de al nostru, pentru că tot ce a avut el mai bun și scump a dat poporului românesc: Sufletul, munca și averea sa.

A. Moaca.

Obligativitatea cununiei.

Sub titlul „Căsătoria nevărstnicilor“ mi s'a publicat în Foaia Diecezană un articol, în care am descris câteva împrejurări cari contribuie la înmulțirea numărului concubinilor în biserica noastră. Și printre principalele motive ale sporirii numărului concubinilor spuneam că este căsăto-

ria nevărstnicilor, a tinerilor cari, neavând vârsta recerută spre a se împărțâși de binecuvântarea bisericeii asupra conviețuirii lor, se lipsesc temporar de această binecuvântare. Ba cei mai mulți ajung în starea puțin creștinească, de a nu cere binecuvântarea bisericeii asupra conviețuirii lor conjugale, întrecă viața. Aceasta este o stare patologică generală la noi, contra căreia se impune o luptă dâră. Printre mijloacele de luptă contra concubinajului nevărstnicilor — căci despre ei am scris, — am preconizat intervenția energetică la forurile în drept, pentru a se legifera măsura de a săvârși în mod obligator cununia religioasă înaintea căsătoriei civile. Nu-mi fac iluzii. Această măsură n'am descoperit-o eu. Este un deziderat vechi al conducătorilor bisericeii noastre, care are nevoie să fie ținut în permanență la supratată. Căci necondiționat trebuie să vină vremea, când și acest deziderat va deveni o realitate, spre binele și folosul cetățenilor și a moralității publice.

Toate cele de mai sus mi-s'au reînprospătat în minte, cu ocaziunea celirii în ziare a conversației avute între fostul Ministru al Cultelor și Artelor Păr. Prof. Ioan Lupaș și ziaristi.

În interviul acordat ziaristilor, printre alte mijloace de ridicare a moralității publice, ni se promite că se va aduce o lege prin care vor fi obligați toți românii ortodoxi să se împărțâsească cu sf. taină a cununiei. Acelora cari dela data căsătoriei civile, în decurs de 30 zile nu se vor cununa și'n sf. biserică, li-se anulează căsătoria încheiată.

Iată o promisiune, care are darul să pună capăt unor stări deplorabile în biserica noastră ortodoxă. Iată că în mod oficial, va fi decretată obligativitatea comunei religioase.

Din această măsură — care sperăm că va deveni realitate cât de curând — se desprind două lucruri.

Întâi, este importanța mare ce se acordă și recunoaște bisericeii ortodoxe române în cadrul Statului Român, pentru ridicarea moralității poporului prin sfințele taine. Este fără îndoială o atențiune pe care biserica noastră — în virtutea serviciilor aduse țării — o merită. A venit cam târziu, dar mai bine decât nici odată.

În al doilea rând, măsura aceasta a obligativității cununiei, creiază în sânul bisericeii noastre o situație nouă, situație care cere a fi studiată și soluționată spre mulțumirea — dacă nu a unanimității — cel puțin a majorității credincioșilor ei.

La ce mă gândesc când scriu aceasta?

Sunt în biserica noastră perechi libere de a păși la sf. taină a cununiei, fie că sunt juni,

văduvi sau chiar divorțați. Pentru aceștia măsura obligativității cununiei este foarte bună fiind chiar binevenită.

Dar mai sunt credincioși de ai noștri, cari deși divorțați la forurile civile, nu se pot divorța și la cele bisericești, neavând motive canonice de despărțire. Căci în biserica ortodoxă, în baza învățaturii sf. Scripturi, motiv de divorț nu este decât adulterul. Ce să întâmplă cu aceia, cari la forurile civile au fost despărțiți din alt motiv decât adulterul? În această situație sunt mulți credincioși de ai noștri. Și'n fața acestei situații noi — care sperăm că se va crea în curând — se impun luarea de măsuri din vreme. Nu sunt eu chemat să dau soluții. Alții sunt competenți să facă acest lucru. Mă mărginesc să sesizez numai o situație nouă care este pe cale să se creeze în biserică.

La tot cazul, biserica ort. rom. așteapă cu nerăbdare și primește cu toată căldura apariția cu un ceas mai de vreme a legii care va decreta obligativitatea cununiei religioase.

Din această legiferare, biserica ort. română nu va avea numai foloase, ci și unele neajunsuri. Mă gândesc la acei credincioși slabi de înger, cari voind a se scăpa de urmările legii obligativității cununiei, vor părăsi religiunea noastră, trecând la aceia care nu le anulează căsătoria civilă pentru neprimirea sf. taine a cununii. Pescuitori în apă tulbure sunt destui. Să dea Dumnezeu ca latura această pesimistă a obligativității cununiei să nu existe în realitate. La tot cazul, aștern pe hârtie acest eventual neajuns, spre a medita și alții asupra lui și a se lua din vreme măsuri pentru înlăturarea lui.

Liviu Surlașiu
paroh-Jebel.

Cultul baptist din România.

de Preot **D. Blidariu**.

O surprinzătoare veste ne aduce ziarul „Universul“ în Nr. 33 din 3 Februarie a. c. la „informațiuni“ referitoare la situația juridică a cultului baptist și anume: „La ministerul cultelor și artelor s'a întrunit ieri dimineață comisia pentru cercetarea situației cultului baptist. S'a hotărât să se trimită câte un chestionar cu privire la numărul adeptilor și la organizarea acestor comunități. Pe baza acestor date comisia va studia situația juridică a cultului baptist“.

Oricine cetind această știre și îndeosebi oricare preot, va rămâne desigur mai mult de cât mâhnit în sufletul său, că înfârșit baptismul

și-a ajuns scopul urmărit, căci iată-l ridicat la valoare de cult.

Când bapțiștii și-au ținut congresul tocmai în București, în articolul meu de atunci publicat în acest organ am spus că prin ținerea acestui congres baptismul a înaintat cu un pas, și nu m'am înșelat când spuneam aceasta, căci iată acum baptismul a făcut mai mult, adevărat a triumfat.

Tocmai acum când biserica dominantă se credea mai bine ocrotită, a primit o nouă lovitură. Căci numai lovitura o putem numi în acest caz, când baptismul este „de jure“ recunoscut cult în România.

Ce mai putem zice? Să tăcem? Cred că nu. Vom îndrăzni să protestăm? Nu avem curajul, căci suntem tigma cea mai nesolidară din țară și tocmai acesta e motivul că suntem mereu loviți în drepturile noastre și biserica noastră este tratată atât de mașter.

Poate sta preoțimea ortodoxă română nepăsătoare în fața acestei nedreptăți, când se studiază situația juridică a baptismului la valoare de cult?

Iată cum își culege roadele iudeo-masoneria în Țara Românească în detrimentul ortodoxiei dominante.

Iată cum se sapă la temelia bisericii noastre. Iată cum preoția este pusă într-o situație grea.

Un nou război se va declara bisericii și cu un curaj și mai mare. Agenții baptismului vor împânzi din nou țara să turbure apele spre a pescui. Să fim foarte atenți.

Judecând cele mai de sus, ne întrebăm: poate baptismul a fi ridicat la valoare de cult? Nici odată.

Dacă totuși este recunoscut cult, altele au fost motivele cari au contribuit la aceasta și nu e locul a le aminti aci.

Baptismul trebuie considerat sectă, căci se abate dela adevărata învățătură a lui Iisus Hristos. Deși se numesc creștinii adevărați, nu pot fi considerați creștini.

Adevărații creștini au ca mijloace de mântuire tainele rânduite și așezate de Mântuitorul Hristos, apoi recunosc ierarhia bisericească, cultul și disciplina bisericii, canoanele, sf. scriptură și sf. tradiție etc.

Baptismul este o doctrină religioasă liber cugetătoare, tocmai de aceea a prins printre Români ortodocși căci i-a lăsat să interpreteze sf. scriptură după bunul lor plac.

Un fost baptist zicea despre bapțiști că „au luat cuvântul lui Dumnezeu în arendă“. Este ceva adevăr și în aceste cuvinte. Fiecare baptist se consideră urmaș al lui Hristos și fiecare predică după bunul său plac. Cuvintele scripturii le

tălmăcesc fiecare cum se pricep. Ceeace le convin le spun, ce nu le convin le ascund, apoi nu lipsește nici pofta de mărire și iubirea de argint.

Scopul urmărit de bapțiști îl cunoaștem bine: *distrugerea ortodoxiei*. Dar nu vor reuși, oricât vor căuta ei prin ori ce fel de mijloace; totuși mai sunt în poporul nostru și astfel de credincioși cari nu se vor lăsa ușor influențați la ademenirile unor indivizi fără nici un căpătâi cari cutreeră satele spre a infiltra în sufletul lor învățătura cea plină de otravă și distrugătoare de suflete a bapțișmului.

Vina o purtăm tot noi Românii căci trebuie să fim pe placul străinătății lăsând frâu liber unui Rushbrooke ca să-și lătească doctrina găsind apoi și pe unii cari le convine această doctrină nouă foarte atrăgătoare, cari apoi devin cei mai înverșunați dușmani ai bisericii noastre și ai preoțimei.

Prin recunoașterea bapțișmului la valoare de cult, vor avea pretenții față de statul român. Într'o bună zi ne vom trezi ca predicatorii lor să fie subvenționați ca unii cari sunt considerați ca făcând parte din clerul lor. Bine ne-ar mai sta.

Un predicator bapțist numit altcum în limbajul lor și presbiter — primind darul preoției din mâinile birjarului Drăgilă — om simplu fără nici o pregătire — să primească în viitor un salar ca și un preot care are la bază studii secundare și teologice superioare, și ridicat la același rang ca preotul. Ar fi cea mai mare nedreptate. Și totuși când ne gândim că într'o bună zi de dragul politicii să devină fapt împlinit.

Așa sunt politicienii noștrii de dragul voturilor ce nu fac?!! Orice, numai, numai să vină apa la moara lor.

Mai contribuie apoi și lipsa sprijinului din partea autorităților: notari, primari, ba neînțelegerile dintre preoți și învățători.

Cunosc un caz când preotul avea frământări mari ca să lupte contra bapțiștilor, nu era ajutat de cât doar numai de câțiva ostași ai Domnului, iar învățătorul a cărui soție fiind minoritară, iar el din vechiul regat, era preten cu predicatorul bapțiștilor făcându-și vizite reciproce unul altuia, a devenit unealtă în mâinile lui, dar totuși preotul a reușit să devină biruitor.

Astfel de cazuri de sigur vor mai fi, însă preotul nu e bine să descurajeze.

Găsindu-ne într'o astfel de situație când bapțișmul a devenit cult să fim foarte precauți.

Dureros este că s'a ajuns până aici. După rândul bapțiștilor vor veni alții la rând, căci tactica sectarilor e bine cunoscută; prefăcătorie, minciună.

Toți susțin că doctrina lor nu e în contradicere cu legile țării, că ei sunt cetățeni loiali, doar numai că nu vor să joare credința legilor și regelui, că ei sunt iubitori de pace, doar că refuză ca într'un caz de război să pună mâna pe arme și câte altele de felul acesta nu le susțin.

Doar și comuniști spun că ei vor pace și sunt contra războiului, dar trimit ajutoare în Spania și China, și lucrează după adevăr, dar execută mii de suflete nevinovate.

Sperând însă că după zile turburi vor urma și zile senine, ne îndreptăm glasul către atotputernicul Dumnezeu, care în vremuri de grele încercări prin cari a trecut biserica noastră, el ne-a fost singurul scut de apărare, căci biserica ortodoxă a ajuns totuși să le învingă pe toate. Și azi când din nou biserica ortodoxă trece prin multe prigoane, dar totuși va fi învingătoare, căci este în plin progres și cu atât mai vârtos biserica ortodoxă română este ocrotitoare celorlalte biserici ortodoxe și oricâți dușmani va avea îi va birui, iar bapțișmul, care deși azi este în câștig de cauză, în scurt timp va dispărea, căci e clădit pe nisip și tot ce pe nisip e zidit se surpă și orice doctrină religioasă născocită și nu născută n'are durabilitate.

Bapțișmul va rămâne doar numai o tristă amintire pentru ortodoxia românească. Așa să fie.

Săptămâna.

„Nu-mi aduceți daruri de mâncare nefolositoare, căci Mi-e scârbă... nu pot să văd nelegiuirea unită cu sârbătoarea“.

Isaia 1, 13.

Cronica „Săptămânei“ trecute a stârnit unele comentarii foarte interesante, am primit trei scrisori și mi-a prilejuit o discuție cu un preot.

Interlocutorul meu — preot — îmi spune: „Deși am înțeles precizarea că în cronică nu intenționezi să faci politică, totuși aparențele pledează — mai ales în concluzia subiectelor — contrariul. În cele trei scrisori, cu mici variante de formă se cuprind aceleași obiective.

Unul dintre corespondenți — preot tânăr, licențiat, dotat cu recunoscute frumoase cunoștințe și laudabilă activitate — trecând în revistă conținutul Foaii Diecezane, scrie: „Nu pot decât să mă bucur despre forma și fondul oficialului nostru eparhial. În el difilează cele mai variate probleme. În deosebi numărul trecut, desbate unele probleme asupra cărora m'am oprit, din două motive:

1. dominează preocupări mai mult de ordin economic-material,

2. unele teme se contrazic una pe alta, aproape până la excludere.

La p. 1. de exemplu: vezi conținutul articolelor dlui cons. ref. Moaca, al frăției tale, al păr. I. Imbrescu.

L. p. 2. „Ortodoxia rusească în Franța“, și obiectivele cronicei „Săptămâna“. Frăția ta în cronicile „Săptămânei“, aproape în totalitatea lor, te ocupi de situația Preotului în toate rapoartele lui, cu: societate, viața publică, privată și colectivă de pastorație, de politică, de fisc, drepturi și obligațiuni de existență, din a căror aducere la tribuna publică, vrei cu tot sufletul idealist, să tragi concluziunea unică: **trezirea ideii de solidaritate profesională**. Dar pe aceeași pagină a Foi Diecezane, te contrazice până la excludere art. „Ortodoxia rusească în Franța“, în care se arată *mizeria* cu care luptă — *din vocațiune* — preoții ruși, cu rezultate foarte frumoase, pentru ortodoxie“.

Correspondentul meu, nu trage nici o concluzie, pentru că „*nu vrea să polemizeze*“.

Cele două puncte de observație se pot rezuma în unul singur.

O instituție vie cum este biserica, pentru a putea exista și progresa în strictul înțeles de instituție, are absoluta nevoie de un suport material, atât pentru ea însăși cât și pentru cei ce o servesc. De aici pleacă toate preocupările de ordin general și particular.

Articolul dlui cons. referent A. Moaca, este o minunăție și tot atât de necesară lecție de economie politică. Iși are așadar, foarte bine, locul și scopul.

Dar faptul că prin articolul în sine, sub titlul: „Ortodoxia rusească în Franța“ cât și comentariul redacției, se îndeamnă — comparativ — clerul spre o mai însuflețită poziție și pornire în activitate și evenimentele probabile ce ar putea surveni, nu poate fi decât folositor.

Preoțimea românească n'a fost lipsită de *vocație*, tot așa, precum a luptat veacuri de-a rândul cu *mizeria și nesiguranța*.

Dacă însă astăzi Statul ne dă anumite drepturi, iar aceste drepturi fie că voit au fost ignorate, fie că prin lipsa noastră de solidaritate nu au fost făcute respectate, nu înseamnă a nu le revendica, fiind perfect legale.

Ne preocupăm numai de probleme materiale?

Dar, atâtea studii de valoare, ca acelea a păr. diacon profesor, C. Rudneanu, a păr. prof. Gh. Cotoșman, și atâția alți colaboratori, nu dovedesc și preocupări ori probleme de ordin strict religios, dogmatic, canonic și de pastorație?

Ceace s'a scris sub titlul „Fiscul și impozitele“ nu este altceva decât îndemn la o linie de *solidaritate*, pe de altă parte furnizarea datelor necesare la apărarea *drepturilor noastre legale*.

Iată prin câteva articole în Foaia Diecezană ni-a reușit să electrizăm instinctul de conservare și de solidarizare. Ca o dovadă aduc cele câteva scrisori primite la redacție și direct la subsemnatul, în materie. Mai mult chiar protopopul nostru Pr. Onor. D. Orăvițanu, se interesează de sentințe, date și jurisprudențe intervenind cu actul Nr. 164/1938, la cei în drept pentru drepturile preoțimei.

Chiar numai aceste manifestațiuni sporadice ne îndreptățesc să credem că tribuna Foaia Diecezană și-a atins unul din obiective.

În aceeași ordine de idei — ca răspuns correspondentului meu — pot să aduc și următoarea știre senzațională apărută în „Curentul“ de Luni 8 Februarie a. c.: „*In cercurile Ministerului Cultelor se vorbește de înființarea unei metropolii ortodoxe la Craiova, care să aibă sub jurisdicțiunea canonică și episcopia Râmnicului*“.

În paginile Foi Diecezane, n'a lipsit problema metropoliei bănățene, dar din lipsa noastră de solidaritate și unire chestiunea în loc să fie fost chibzuită sub tot raportul imparțial și util pentru noi, a cauzat desbinare și frământare, foarte dăunătoare.

Iată că de unde se aștepta mai puțin să se ridice această chestiune, odată pusă, are toate șansele de realizare. ●

S'ar putea spune, că nu ne interesează sub raport geografic această știre.

Ar fi o abdicare dela mândria bănățeană să se creadă așa ceva. Pentru că au trebuit, și credem că vor mai trebui, lupte îndârjate să se apere anexarea plasei Orșova — mai precis a Băilor Herculane — la județul Mehedinți. Epărhiia noastră este vecină cu cea a Râmnicului, așadar până la anexarea ei Metropoliei din Craiova, nu este decât o voință, și desigur că se va face.

Cine va trage ponosul? Răspunsul e cât se poate de simplu.

Nu am competența să pun în discuție problema. La tot cazul prevăd că ne poate aduce multe griji și tot atâta cheltuială de energie și s'ar putea să fim păgubași.

Așadar, tot ceea ce interesează viața publică încercată cu interesele bisericii în general și a celei bănățene în special, precum și cele ce se raportează la viața clerului sunt probleme cari fac cinste Foi Diecezane.

Din multe părți redacția a primit aprecieri frumoase asupra formei și conținutului organului eparhial, în consecință nu prin scrisori adresate câte unui colaborator, se pot pune în valoare și rezolva problemele ce ne preocupă de aproape, ci direct în ospitalierele și folositoarele ei pagini.

Pr. Traian Constantin

Geneza Arianismului

— Puncte de sprijin pentru Arianism în teologia creștină anterioară —

De Preotul Gh. Cotoșman
profesor la Academia teologică

Iar din faptul că Iustin zice: „Cuvântul s'a născut mai înainte de facerea lumii“, unii, și'n special Arienii, au conchis că Iustin n'ar fi admis că persoana Cuvântului este vecinică. În alt loc el scrie: „Noi adorăm pe Făcătorul lumii în al doilea loc pe Fiul, în al treilea pe Duhul cel profetic“, vrând să arate că toți din Treime se învrednicesc de aceeași cinste și închinare, și spre a feri pe creștini de imputarea ce ii se făcea că sunt atei. Unii au conchis de aici, că Iustin ar considera pe Fiul și pe Duhul sfânt mai prejos decât Tatăl, deoarece el stabilește trepte regulate și zice „în al doilea loc, în al treilea“. Aici el însă a voit să arate că în Treime sunt trei persoane, și că Tatăl este izvorul dumnezeirii Fiului și Sf. Duh, spre a înlătura părerea de politeism¹⁾.

2. Tațian Asirianul.

Era discipolul sf. Iustin. După moartea acestuia „trecu la eresul gnosticilor și deveni chiar întemeietorul sau cel puțin căpetenia unei secte proprii, ce s'a numit Encratiții sau Idroparastași“. Este apologetul creștinismului contra păgânismului. A lăsat mai multe scrieri²⁾.

În una din scrierile sale³⁾, vorbind de Răscum-părătorul îl numește „Dumnezeu în chip de om“. El este apoi Făcătorul a toate, al îngerilor și oamenilor, el singur este bun, în virtutea naturii sale, pe când îngerii și oamenii sunt buni în virtutea libertății. El a primit ființa din Tatăl prin împărțire cu ființa Tatălui, ca lumina din lumina, nu împărțire (a ființei Tatălui) și este una cu dânsul.

Athenagora zice că pe Fiul lui Dumnezeu nu trebuie să ni-l înfățișăm ca pe fiii zeilor. „Căci dela el și prin el s'au făcut toate“. *Fiul este cel*

dintâiu rod al Tatălui, totuși nu trebuie să ne închipuim că el ar fi fost făcut, căci Dumnezeu avea din veac în sine însuși pe Cuvântul... Așadar cum poate zice cineva că suntem atei, când noi credem în Dumnezeu Tatăl, în Dumnezeu Fiul și în Duhul sfânt, arătând și *puterea lor în unire și deosebirea lor în ordine* scrie Athenagora, la cap. 24⁴⁾.

4. Teofil din Antiohia.

Ca episcop de Antiohia, Teofil ne-a lăsat o apărare a creștinismului adresată lui Autolic, un păgân care ridiculiza religia creștină. În scrierea sa care poartă titlul: „Trei cărți către Autolic“, Teofil conglăsuie cu apologetii citați. El este cel dintâiu care arată în mod evident deosebirea între Logos endiatetos și proforikos, și tot el este cel dintâiu care întrebuițează cuvântul Treime, Trais⁵⁾.

5. Tertulian.

Tertulian, probatul preot în Cartagena, s'a distins în special prin scrierile sale contra ereticilor de tot felul. A combătut cu mult succes pe Gnostici pe Docheți, pe monarhianul modalist Praxea și pe toți ereticii timpului, până ce în cele din urmă căzu și el în montanism. Contra antitrinitarilor a opus doctrina trinitară, remarcabil formulată (în afară de câteva obscurități) și doctrina cristologică, dând formula „două naturi în o persoană“⁶⁾.

Locurile obscure din scrierile lui Tertulian sunt următoarele: „Unii au tradus începutul cărții facerii astfel: La început a făcut Dumnezeu pe Fiul“... nu fără temei am admis că Dumnezeu chiar înainte de facerea lumii n'a fost singur, căci avea în sine Înțelegerea și în Înțelegerea Cuvântul, pe care-l făcu un al doilea în sine, ținând sfat cu sine însuși. Această putere, o rânduială din lăuntru (dispositio) a Cugetării dumnezeiești se întâlnește și în sf. Scriptură sub numele de Înțelepciune. Căci ce este mai înțeles decât Înțelegerea sau cuvântul lui Dumnezeu? De aceea ascultă și pe înțelepciune (sophia) sau pe persoana ce este a doua. Mai întâi ea zice: „Dumnezeu m'a zidit început căilor sale, mai înainte de a fi pământul etc... m'a născut pe mine“, adică Dumnezeu urzea și naștea în mintea sa. Apoi arată cum ea da ajutor, îndeosebi „Când gătea cerul cu dânsul eram etc... „Lumea exista înaintea lui Dumnezeu, în idee, din“ lucrurilor

1) At. Mironescu, Sf. Atanasie. op. c. p. 42.

2) E. Popovici, op. c. p. 384. Vezi mai pe larg la Pr. Cicerone Iordăchescu: Istoria Vechii literaturi creștine. Iași; 1934, p. 82-87 și I. Tixeront, op. c. p. 52-55.

3) Oratio 5.

4) At. Mironescu. Sf. Atanasie p. 41.

5) L. Abbé R. Aigrain: Ecclesia, Encyclopédie populaire des connaissances religieuses, Paris, 1933, p. 275, At. Mironescu, Sf. Atanasie, l. c.

6) L. Abbé R. Aigrain, op. c. p. 276.

le lipsea numai a fi cunoscute și menținute în formele și însușirile lor proprii. Atunci Fiul primi forma sa și podoaba sa, sunetul și Cuvântul când Tatăl zise „Să fie lumină“. Aceasta este plinirea nașterii Fiului, când el izvorî din Dumnezeire, căci el mai întâiu fu născut spre gândire sub numele sophia, cum dovedește locul: „Domnul m'a zidit pe mine început căilor sale“, iar apoi și pentru lucrare: „Când el gătea cerurile cu dânsul eram“.

(Urmează)

Scurtă privire istorică asupra bisericii ortodoxe române din Banat.

de Pr. Constantin Târziu
licențiat în teologie.

Că de fapt aceasta a fost activitatea episcopului Pavel, ne încredințăm voluminosul raport al anchetei făcută între anii 1816-21, ordonată de împărat la 11 August 1816¹⁾ în urma recursului înaintat în aceeași zi de Moise Nicoară sub titlul *Klagen und Beschwerden wallachischen Klerus und Volkes der Arader Diözese*²⁾. Atât recursul, care cuprindea 60 capete de acuzare, cât și raportul amintit constată că Avacumovici sfințise ca preoți servitori și vizitii de ai săi, că parohiile și protopopiile se vindeau pe sume mari de bani, accentuându-se cazul nemaipomenit al unni evreu, Rubinovici care lăsându-și soția și cinci copii, s'a căsătorit a doua oară cu o creștină și a fost hirotonit preot după ce solvise episcopului prețul convenit³⁾. Singurul lucru bun care l-a făcut e că a reorganizat cosistoriul de pe lângă vicariatul din Oradea la 1793⁴⁾ pentru care la 1805 a exoperat dela guvern o dotație de 2000 florini⁵⁾.

Lucrurile acestea fiind cunoscute Românilor, și mai ales lui D. Țichindeal, Moise Nicoară, Dr. Iorgovici, C. Diaconovici Loga și alții, profesori la preparandia din Arad, începe încă înainte de moartea lui Avacumovici o mișcare pentru câștigarea unui episcop de origină română pentru eparhia Aradului. Încă la 16 Iunie 1814 D. Țichindeal îi scria episcopului Samuil Vulcan (1806-39) că atâta timp cât va fi el profesor la preparandie va înrădăcina în elevii săi idea, pe care ei să o propovăduiască poporului în mijlocul căruia se vor duce, să ceară împăratului „vlădică de român⁶⁾“

Episcopul Vulcan înaintă la 14 Iulie 1814 un „*Supplex libellus Valachorum Diocesis Aradiensis Francisco I-o Imperatori callato mense Iuli*“) întocmit de D. Țichindeal și C. Diaconovici Loga și semnată de un mare număr de preoți și mireni în numele întregului popor românesc⁷⁾. Petiția începea așa :

„Neamul și preoțimea din dieceza Aradului, de legea grecească neunită, cu cea mai plecată și credincioasă supunere îngenunchind, îndrăznește a se ruga, ca după moartea acestui episcop Pavel Avacumovici, după milostiva sa îndurare, Majestatea Voastră să binevoiască a le da lor episcop de neam român, cu sângele și cu inima română“.

Mai departe semnatarii mulțumesc împăratului că le-a dat preparandia pe care Români au primit-o cu nădejdea „de a goni negura care le cuprinse mințile“ dar pe de altă parte „ca să nu se spulbere această abea înfiripată nădejde de lipsă o căpetenie păstorească de neamul său care să... privegheze la lumina neamului“... Se afirmă apoi că relele de cari suferă poporul român provin din cauza privilegiilor Sârbilor veniți aci la 1690 cari în baza acestora „au lucrat fără Români pentru Români, cum au vrut ei“. Pentru a-l convinge pe împărat că afirmarea lor că Români sunt mult/mai numeroși ca Sârbii se servesc și cifre, după o statistică oficială din 1777. În dieceza Aradului cuprinzând 14 protopopiate cu 480 parohii și 126 filii se află deabia trei locuri amestecate cu Sârbi. În dieceza Timișorii cu 10 protopopiate cu 287 biserici, numai protopopiatul Chichindei cu 17 parohii este sârbesc în întregime, iar al Țenadului și Becicherecului Mare cu 40 parohii sunt amestecate cu Sârbi, celelalte fiind curat românești. În dieceza Vârșetului și Caransebeșului din 6 protopopiate cu 239 parohii și 19 filiale numai protopopiatul Vârșetului cuprinde și Sârbi, celelalte fiind curat românești⁸⁾.

După primirea acestei petiții împăratul și cere contelui Rhedeg prefectul județului Bihor și contelui Gh. Bănffy guvernatorul Ardealului să-i propună candidați Români pentru episcopia Aradului. Cel dintâiu recomandă pe următorii: 1. Iosif Putnic, 2. Arh. Maxim Manuilovici, 3. Nestor Ioanovici, 4. Ștefan Atanasievici protopopul Lugojului și Procopie Bolici care, dacă ar fi trecut Putnic la Arad ar putea fi numit la Pacraț¹⁰⁾.

1) Dr. T. Botiș : Triumful ort. la Arad p. 177.

2) Idem o. c. p. 176 și mot. 1.

3) Idem o. c. p. 176-177 și 184 mot. 4.

4) Dr. St. Pop Frământări românești etc. p. 13.

5) Ibidem.

6) Dr. T. Botiș 1. c. p. 166 și mot. 2.

7) Idem o. c. p. 168 și nota 2.

8) T. Topliceanu : Dimitrie Țichindeal. Timișoara (f. dată) p. 14.

9) Tr. Topliceanu o. c. p. 14-16.

10) Dr. T. Botiș o. c. p. 173.

Guvernatorul Banffy în înțelegere cu Vasile Moga (1810-45) propune la 24 Februarie 1815¹¹⁾ pe 1. Nicolae Ibuțovici, 2. Gheorghe Lazăr profesor la Seminarul din Sibiu, 3. Moise Fulea directorul școlilor primare, 4. Ioan Moga student la facultatea de teologie din Viena, 5. Radu Tempea protopopul Brașovului și eventual preoții militari: Anghel Iancovici și Ignatie Cărăbeș¹²⁾.

(Urmează).

ȘTIRI

Festival. Sâmbătă seara în 12 cor. elevele Gimnaziului de fete din loc au aranjat o serbare foarte reușită în folosul capelei noastre din Baziaș. Piesa „Oglinda fermecată”, precum și tablourile feerice în care s'a jucat piesa, apoi dansurile ritmice jucate de eleve, au produs admirația publicului numeros. Dșoara Directoară precum și corpul profesoarelor au avut satisfacția să-și vadă rezultatul încoronat cu mare succes.

Felicitările noastre !

Mulțumită publică. În numele comunei bisericest Eșelnița, aduc și pe această cale cele mai călduroase mulțumiri dlui David Popovici, inspector medic primar veterinar în Arad — fiu al comunei noastre — pentru donația însemnată făcută nouă. Dsa a binevoit a ne dărui un clopot de aramă, care s'a așezat la ușa cimiterului pe o clopotniță, zidită tot pe spesele dsale. *Preot Constantin Vladu.*

Mulțumită. Domnul învățator dir. în penzie Mihail Cristescu și soția Elisaveta din Mehadica sărbând Duminecă în 30 Ianuarie 1938 a 40-a aniversare a cununiei lor bisericesti și a fericitei lor convețuiri, au aflat de bine a face rugăciuni de mulțumire lui Dumnezeu în sf. biserică, dăruiind totodată, spre amintire, pe seama sf. biserici din loc două cărți noi din „Antologion”-ul de Prof. C. Vladu, în preț de 524 Lei.

În numele sf. biserici le mulțumesc pentru acest dar și rog pe Atotmilostivul Părinte Ceresc, să-i învrednicească a serba aniversarea cununiei lor și de acum încolo încă mulți ani. *Ilie Imbrescu preot.*

România, Ministerul Justiției, Direcțiunea Judiciară.

Publicațiune.

Di Gheza C. Teleky, născut la 12 August 1897 în comuna Steierdofanina Jud. Caraș, domiciliat în Caransebeș, cartierul Balta Sărata, Jud. Severin a făcut cerere acestui Minister de a fi autorizat să schimbe pe baza art. 10

11) Dr. S. Reli o. c. p. 31.

12) Dr. T. Botiș o. c. p. 173-174.

numele său patronimic de Teleky în acela de Andrei, spre a se numi Gheza Andrei.

Ministerul publica aceasta, conform art. 11, spre știința acelor care au voi să facă opozițiune în termenul și condițiunile prevăzute de alin. II al zisului articol și de art. 3 din legea asupra numelui din 8 Aprilie 1936.

Aviz

Tot felul de
picturi bisericesti,

pictări de biserici
renovări și spălarea bisericilor,
apoi obiecte :
diferite icoane, ripizi, prapori etc. etc.
execută prompt și cu prețuri convenabile

Prof. Gh. I. OTONOĞA
CARANSEBEȘ, Str. Cloșca Nr. 1—3.

Aviz pentru lucrări bisericesti.

Firma

Aurel Cotârlă

sculptor, Oravița, județului Caraș

execută tot felul de lucrări bisericesti precum: Iconostase, Tronuri, Strane, scaune, chivoturi, ripizi etc.

Pentru lucrări mari, ca Iconostase, etc. pot veni la fața locului pentru pregătirea planului și de vizului și a da toate informațiunile necesare.

Am lucrat la peste 150 bisereci, lucru ce pot dovedi cu certificate de mulțumiri din partea acelor unde am lucrat. Premiat cu diplome și medalii de aur și argint dela expozițiile din București, Panciova, Lugoj, Sibiu.

50—52

Rog sprijinul binevoitor.